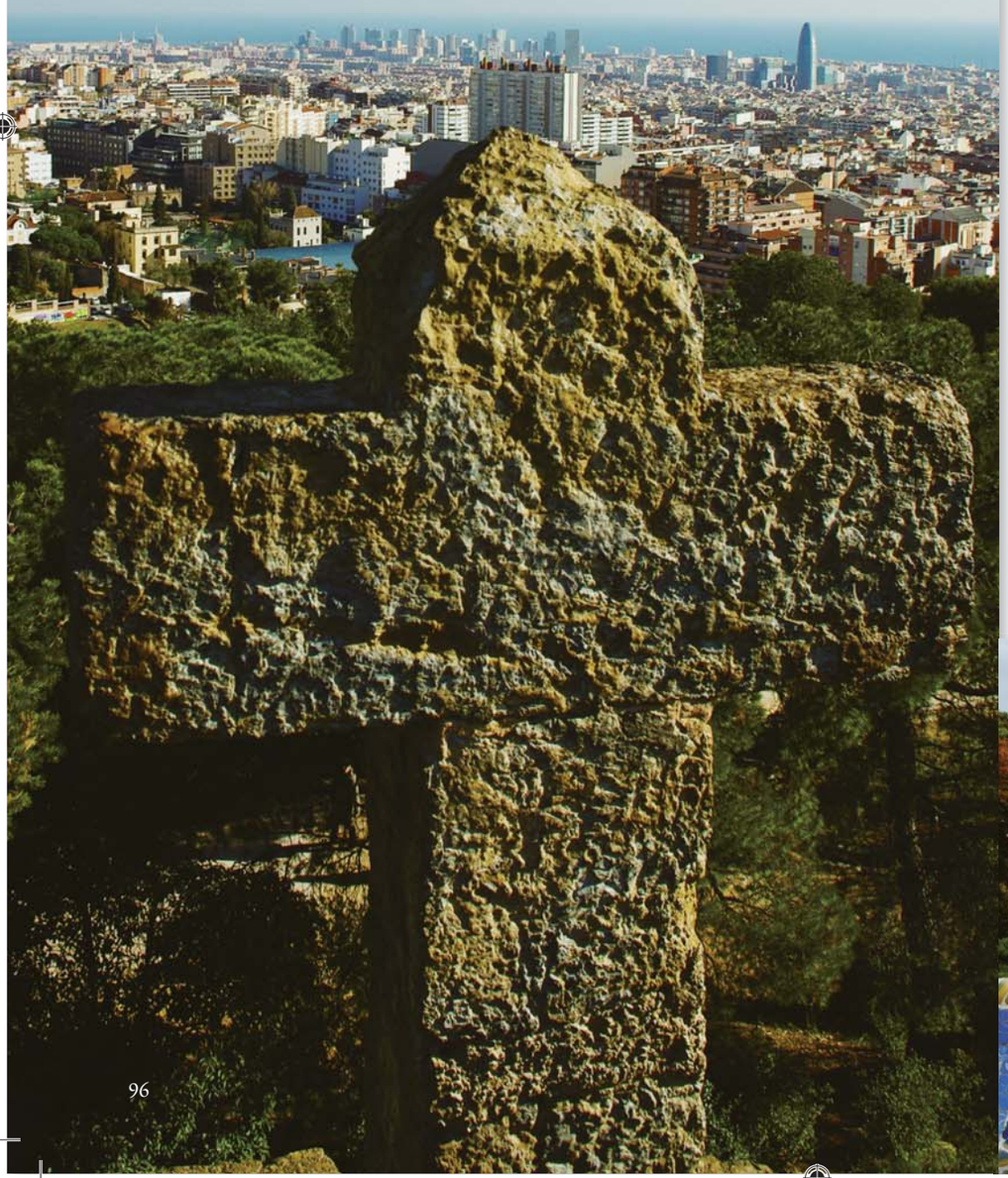
BRATISLAVSKÁ ZELENÁ OÁZA

PATRIL MEDZI TÝCH, O KTORÝCH NAJPRV VEĽA POČUJETE, VIDÍTE ICH NA FOTKÁCH A AŽ OMNOHO NESKÔR ICH SPOZNÁTE OSOBNE. NIEKOĽKO STO METROV PO NAHRIATOM ASFALTE OD METRA MA SILNO OBJAL HNEĎ PRI VSTUPNEJ BRÁNE... A NIKDY VIAC NEPUSTIL. PARC GUELL.

PRIPRAVIL: MILOSH HARAJDA,
FOTO: POVEDAL GAUDÍ A BOL GUELL

POVEDAL GAUDÍ A BOL GUELL

Prvý dojem z barcelonskej pýchy balansuje, v závislosti od veku návštevníka, medzi rozprávkou a opojením. Príbeh tohto miesta siaha do začiatku minulého storočia, keď zámožný katalánsky obchodník Eusebi Guell požiadal svojho kamaráta o architektonickú láskavosť. Spisovateľ, maliar, chemik a biológ bol od roku 1878 aj mecenášom talentovaného študenta Antoniho Gaudího. Rodák z Reusu, ktorý neskôr svojou prácou definoval budúcim generáciám turistické cestičky Barcelony s vizuálnou príchuťou modernizmu, pomenoval svoje veľdielo Parc Guell. Vzdal tým hold autorovi myšlienky, ktorá tak výrazne zasiahla do reliéfu katalánskej metropoly. Miesto pôvodne patrilo niekdajšiemu primátorovi Barcelony markízovi Mariannovi. Stavať sa začalo v roku 1901. Päť rokov po spustení odvážneho projektu sa nad jeho budúcnosťou začalo zmrákať. Prvá svetová vojna potom paralyzovala akékoľvek napredovanie a po smrti Guella sa jeho dediči rozhodli, že za pol milióna pesiet ho predajú radnici. Trvalo dvadsaťjeden rokov, kým bol projekt hotový. Náročný terén hory Caramel, vtedy ešte neobývanej štvrti Gracia, sa pod Gaudího dohľadom zmenil na mýtickú plochu, plnú farieb a skrytej symboliky. Záhradu sprístupnili verejnosti v roku 1922 a o 62 rokov bola pridaná na zoznam svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

GAUDÍHO KÓD

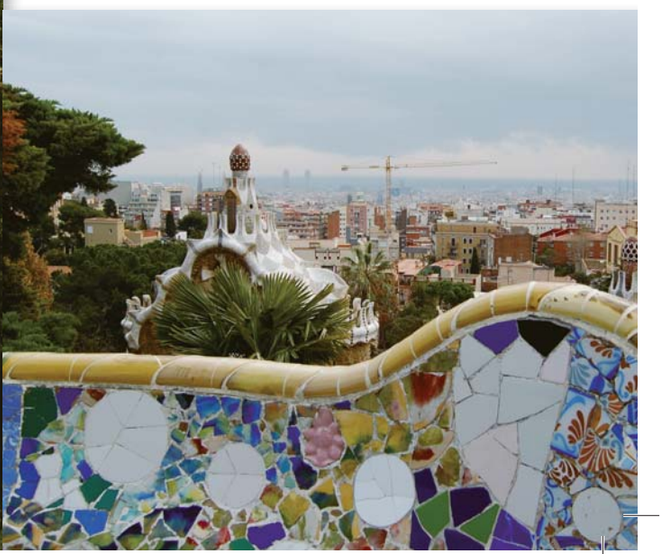
Jedno z najvyhľadávanejších miest Barcelony leží prakticky uprostred sídliska a cesta so stúpajúcim terénom miestami pripomína tú krížovú. Odmenou vám je

● ČO NA TO ZNÁME TVÁRE? ●

MARTIN RAUSCH

Parky, kultúra a umenie, teda inými slovami zeleň a galérie je to, čo si turisti pochvaľujú v mojej obľúbenej Viedni a do Bratislavy si bohužiaľ prídu len na pol dňa pozrieť historické centrum. Niečo podobné ako projekt Visuté záhrady by som s veľkým nadšením privítal a ako rodený Bratislavčan to absolútne podporujem!

dočasné členstvo v náhodnej komunite pozostávajúcej z turistov, čítajúcich študentov, psíčkarov venčiacich svojich miláčikov, predavačov farebných šperkov, sprievodcov, ktorí sústavne defilujú parkom. Už samotný vstup je architektonickým veršom. Prvé desaťročie Gaudího tvorby charakterizoval naturalizmus, kde primárnou inšpiráciou boli formy, tvary a línie matky prírody. Slobodná kreativita s architektovými iniciálami pretavila tony malty a tehál do organických tvarov jemne líznutých dekoratívnosťou baroka, kde namiesto ostrých hrán kraľujú obrysy simulujúce tok lávy. Stĺpy reprezentujúce kmene stromov, malé jaskyne a ikonická lavička pripomínajúca hadie telo zvlnená okolo hlavného nádvoria sú prepojené farebnou mozaikou, ktorá je typickým Gaudího motívom. Úlomky farebných dlaždíc, naoko chaoticky usporiadaných, však tiež ukrývajú rôzne ilúzie zverokruhu i astronómie. Svoju rajskú záhradu nad Barcelonou dotvoril k dokonalosti tým, že ľudský faktor doladil zmesou vegetácie, ktorá dotvára špecifickú auru celého konceptu. Eukalypty, borovice, cyprusy, mandľovníky, brečtany, palmy i kry rozmarínu prepletajú svoje stonky a konáre v symbióze s umelo vybudovaným priestorom. Obzvlášť pozoruhodným a filozoficky najviac prepracovaným miestom je vstup do parku na ulici Olot, ktorého alegorický charakter podčiarkuje sila symbolizmu, ktorá je doň transparentne vložená. Autori chceli vyvolať u návštevníkov utopický pocit raja, o akom hovorí Biblia. Na „nebeskej" bráne sa tiež skvejú fontány reprezentujúce kultúrny mix štyroch krajov: Sever a Juh Katalánska, Španielsko a Francúzsko. Prvá z nich symbolizuje svet a zabudovaný kompas je podpisom architekta. Druhá fontána masíruje ego Kataláncov tým, že jej dominantou obrastenou eukalyptom je katalánsky erb vyobrazený s hadom, ktorý okrem medicíny reprezentuje plaza, ktorého nosil Mojžiš. Treticu uzatvára hlavná hviezda vstupnej brány -- mozaiková salamandra, ktorá pľuje tenký pramienok vody a bez jej fotografie sa návšteva parku žiadnemu turisto-

ČO NA TO ZNÁME TVÁRE?

ZUZANA KANISOVÁ

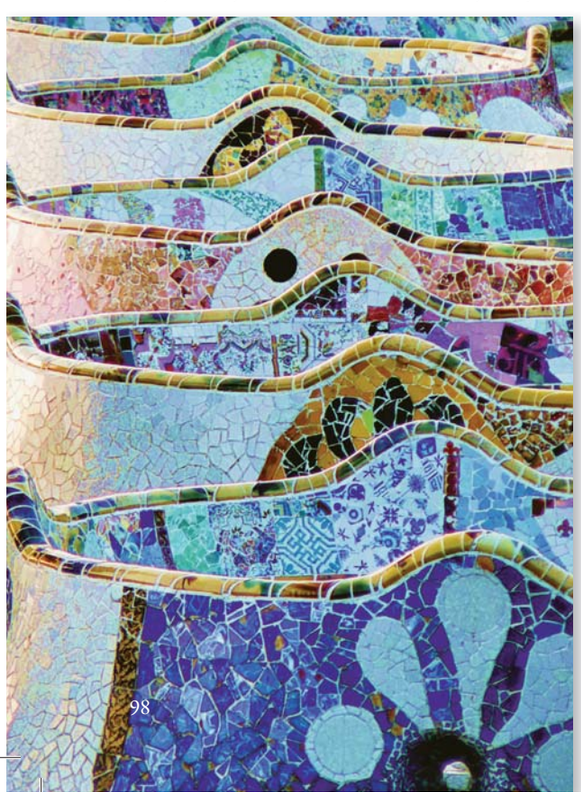
Spojenie kultúry, umenia a prírody považujem za maximálne prospešné a zdravé. Obyvatelia a návštevníci Bratislavy si zaslúžia kultivovaný zelený priestor, v ktorom môžu oddychovať, načerpať sily alebo hľadať inšpiráciu. Projekt Visuté záhrady je v našich pomeroch vizionársky. Má veľkú šancu harmonizovať ráz Bratislavy a vyvažovať množstvo novopo-stavených nesúrodých stavieb a absenciu zelene.

vi neráta. Môj prvý kontakt s Gaudího rajom sa odohral tesne před poludním. S lakťami opretými o mozaikovú lavičku a s pohľadom zabodnutým na horizont Stredozemného mora som netušil, že v tomto meste čoskoro vyložím svoj kufor. Rovnako, ako som nevedel, že v Bratislave sa obdobný raj začína črtať.

MADE IN SLOVAKIA

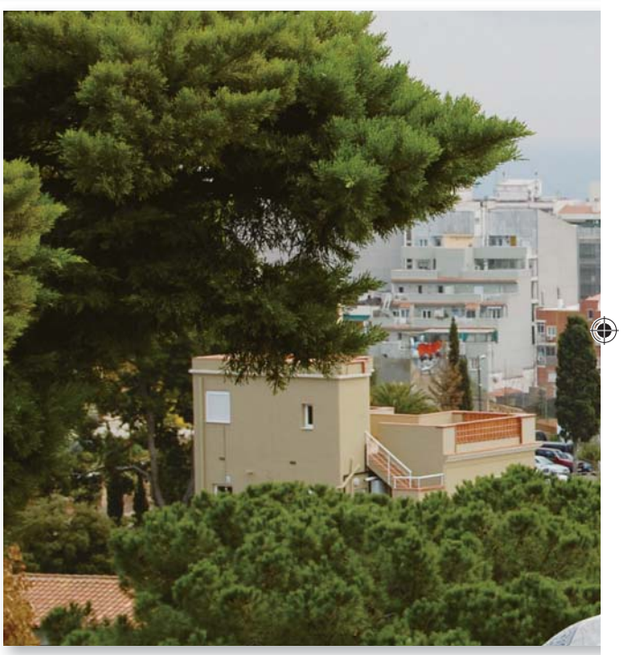
V prípade Bratislavy „pozostáva“ Gaudí z viacerých študentov. Pracovný projekt so smerovacím číslom hlavného mesta nesie názov Bratislavské visuté záhrady a jeho momentálne štádium možno nazvať prípravnou fázou. „Ide o zámer vybudovať terasovité záhrady nad Bratislavou, ktorých výsadou budú široké panoramatické pohľady na mesto a okolitú krajinu. Visuté záhrady majú reprezentovať novú zónu kultúry a oddychu. Rozľahlý viacgeneračný verejný park s múzeami a galériami, ktorý kladne doplní obraz nášho hlavného mesta,“ zanietene rozpráva pre OK! koordinátor projektu Juraj Ondrejčík. Následne dodáva: „Projekt by mal

BRATISLAVSKÉ VISUTÉ ZÁHRADY

zohľadniť ekologický prístup ako aj jestvujúci reliéf krajiny. Zároveň môže dopomôcť vytvoriť plynulý prechod medzi urbanizovaným prostredím a zeleným masívom lesov. Navyše medzi v súčasnosti výrazne vzdialenými tradičnými nástupnými bodmi do lesoparku (Koliba a Pekná cesta) chýba ďalšie priečne prepojenie lesoparku s východnou a veľmi husto zastavanou časťou mesta (druhý a tretí obvod), čo by mohol projekt zmeniť. Ďalšou z ambícií je uchrániť pre budúce generácie aspoň časť pôvodných a pre Bratislavu charakteristických vinohradov, ktoré od roku 2009 stratili ochranu zákona a vznikla tak možnosť, že ich v budúcnosti celkom pohltí výstavba.“ Plocha zaliata betónom ostane naveky mŕtva a slová primátora Bratislavy Andreja Ďurkovského len potvrdzujú túto obavu: „Bratislavské vinohrady sú súčasťou kultúrnej histórie nás všetkých. Ich vyhladenie z tváre Bratislavy by bolo prejavom hlbokej neúcty voči našim predkom, ako aj nezodpovednosťou voči budúcim generáciám.“ Ikonickou predlohou tohto projektu je práve barcelonský klenot Parc Guell, ktorému sa podarilo zhmotniť kultúrne, sociálne a politické hodnoty a stimulovať tak hrdosť Kataláncov na svoju vlasť. Projekt Visutých záhrad je obrovskou šancou pre Slovákov dokázať kultúrnu vyspelosť našej mladej krajiny, kde sa, bohužiaľ, slovné spojenie „národná hrdosť“ doposiaľ tlačila z úst akurát tak politika močiaceho z bal-

ČO NA TO ZNÁME TVÁRE?

EVITA URBANÍKOVÁ

Niekde som čítala, že vďaka panelovej výstavbe v socializme ostali vinohrady nezničené a preto máme možnosť vybudovať Visuté záhrady. Bolo by hriechom to neurobiť. Nech mladí z panelákov v záhradách randia, nech sa tam mamy preháňajú s deťmi na odrážadlách, nech si tam babky na lavičkách pletú svetre a dedkovia nech si tam lúštia sudoku. Je smutné, že mladé rodiny si dnes robia víkendové výlety do veľkých nákupných centier. Dajme im alternatívu. Zdravšiu, krajšiu, zábavnejšiu.

kóna a vrcholom použitia národných symbolov je miniatúra štátnej vlajky kolmo zapichnutá do vyprážaného syra. Projekt visutých záhrad je šancou nielen pre Bratislavu, ale pre celé Slovensko vytvoriť vysoko reprezentatívny verejný park ako kultúrno-umelecký a záhradno-krajinársky priestor, aký v našej krajine dlho chýba.

VISUTÉ ZÁHRADY: VEC VEREJNÁ

Keďže nejde o poschodový krytý priestor v centre mesta, pod strechou ktorého sa rozlieha klopkanie opätkov a pípanie kreditných kariet, logicky sa natíska otázka jeho financovania. Podľa slov Juraja Ondrejčíka chce „hlavné mesto takýto rozsiahly projekt čiastočne financovať z verejných zdrojov, v podstatnej miere sa však predpokladá spoluúčasť súkromného kapitálu v zmysle spoločenskej zodpovednosti firiem, ktorým nie je ľahostajná kvalita života ich zamestnancov, rodín, klientov či obyvateľov mesta, v ktorom pôsobia. Ďalším významným momentom financovania projektu bude investovanie do umenia. V priestore záhrad je naplánovaných niekoľko výstavných priestorov – múzeí a galérií. V nich budú môcť súkromné inštitúcie prezentovať vlastné zbierky. Vo svete je bežné, že veľké spoločnosti, banky, automobilky a pod. investujú do vytvárania takýchto zbierok. Aj v pozadí podobných veľkých záhradných projektov či kultúrnych počinov vo svete stál často súkromný kapitál, či priamo mecenáš umenia, ktorý takýto zámer podporoval. Témou je aj kultúrnosť danej spoločnosti a jej predstaviteľov – to znamená, či existuje záujem na vytváraní dlhodobejších a vyšších hodnôt, než len riešiť krátkodobé či akútne problémy. „Momentálne autori projektu vyzývajú verejnosť na aktívnu spoluúčasť na prípravnom procese. Bratislavské visuté záhrady majú svoju webovú stránku, kde sa verejnosť môže dozvedieť o oficiálnych stanoviskách ľudí priamo zainteresovaných do projektu. Súkromnou iniciatívou anonymných nadšencov je facebookový profil visutých záhrad. Ten ponúka interaktívnu možnosť, ako sa s projektom bližšie zoznámiť, spoznať lepšie zdroje inšpirácií participovať na verejných fórach tak, ako to urobilo niekoľko známych osobností slovenského kultúrneho a spoločenského života. Tlak a záujem spoločnosti časom prirodzene naplní základnú obchodnú rovnicu o tom, že kde je dopyt, prichádza ponuka. „Výstavu študentských prác, ktorá sa konala v Primaciálnom paláci na prelome januára a februára, za tri týždne videlo približne tisíc ľudí. To svedčí o rastúcom záujme verejnosti," dodal na záver koordinátor projektu. Počet priaznivcov a fanúšikov visutých záhrad narastá nielen medzi laickou verejnosťou, ale najmä v kruhoch architektov. „Hľadať optimálne spojenie kultúry, zelene a aktívneho života spoločnosti v dynamickom prostredí veľkého mesta je určite výzvou. Tým skôr, že početné lukratívne lokality Bratislavy sú už zastavané. Napriek tomu nepochybne má zmysel cielene hľadať možnosti realizácie ambiciózneho projektu v živom organizme mesta, lebo takýto priestor ho veľmi potrebuje. Okrem architektov a krajinných architektov by tak následne priestor inšpirácie a tiež prezentácie získali mnohí naši umelci. Aj preto podporujeme tento projekt a ja mu želám, aby prekonal nástrahy svojej realizácie," vyjadril sa na adresu záhrad predseda Slovenskej komory architektov Ing. arch. Juraj Šujan.

OK!

● ČO NA TO ZNÁME TVÁRE? ●

JUSTIN TOPOĽSKÝ

Pokiaľ Visuté záhrady nebudú obsahovať obchodné centrá ani iné lákadlá konzumu, ale namiesto nich ponúknu kaviarne a reštaurácie v zelenom prostredí parkov, tak sa pridávam k priaznivcom tohto projektu. Veľmi dobre poznám pocit, keď zídem z Piatej Avenue do Central Parku. Stačí pár krokov, človek si prečistí hlavu a vychádza nabitý novou energiou. Na Slovensku už dozrel čas, aby aj naše hlavné mesto ponúklo obyvateľom zelený rozmer.

PS:
Keď sa Váš život odohráva na linke Bratislava – Barcelona, vplyv oboch prostredí podvedome kontrastuje po dvoch hodinách strávených v lietadle. K hrdosti na pas so znakom dvojkríža najmä u mladých intenzívne prispieva zistenie, že ich rodná krajina sa rozvíja súbežne so západným svetom. Ak jedného dňa moja cesta z letiska povedie cez rozľahlý park nad mestom, snáď sa budem cítiť previnilo, že som sa kedysi s chuťou smial zo správy, že máme budovať národné povedomie spevom štátnej hymny pred vyučovaním.

● ČO NA TO ZNÁME TVÁRE? ●

ALENA HERIBANOVÁ

O projekte som sa dozvedela nedávno a už samotný názov ma hneď zaujal. Evokuje vo mne jeden zo siedmich divov sveta – babylonské visuté záhrady kráľovnej Semiramis. Pokiaľ bude projekt realizovaný na ekologicky nezávadnom mieste, je určite vítaný. Zelene totiž nikdy nie je dosť a, ak by sa to podarilo presadiť, bol by to v Bratislave malý zázrak.

